

Grup 1 SUPORT A PERSONES A L'ATUR

INFORME: BREU DIAGNÒSTIC I ALGUNES PROPOSTES PRIORITÀRIES DE MILLORA -

2014

OBJECTIU GENERAL DEL GRUP	Promoure mesures per l'ocupació de col·lectius socials vulnerables en situació d'atur de Girona
ENTITATS MEMBRES DEL GRUP	Associació Atenció Serveis Solidaritat AASS, Associació Clúster Èxit (representa 9 entitats 3r sector), Càritas Diocesana Girona, CCOO Girona, UGT Girona, FOEG, Creu Roja Girona, Cambra de Comerç de Girona, PIMEC, Associació Gironina Empresàries (AGE), Fundació Gentis (Plataforma Educativa), Fundació SER.Gi, Cooperativa Suara SCCL., Servei Municipal d'Ocupació (Ajuntament), Serveis Socials Municipals (Ajuntament)
OBJECTE DE L'INFORME	Recollir propostes i recomanacions per orientar la millora de l'acció de les polítiques d'ocupació i inserció sociolaboral de persones amb factors d'exclusió social de la ciutat de Girona. A partir del recull de problemes claus identificats a les diferents reunions de grup, sobretot fruit del seguiment al Programa Girona Actua . El diagnòstic respon sobretot als efectes de la crisi econòmica, per tant fa referència al període que va des del 2008 fins a l'actualitat.
PRINCIPALS FONTS DE INFORMACIÓ QUANTITATIVA I QUALITATIVA UTILITZADES PEL DIAGNÒSTIC	<ul style="list-style-type: none"> - Programa de mesures ocupacionals Girona Actua (Informes trimestrals de seguiment de dades / Memòria 2014) - Memòria del Servei Municipal d'Ocupació, 2013, 2014 - Butlletins i informes trimestrals de l'Observatori de l'Economia i l'Ocupació de l'Ajuntament - Memòria dels Bàsics d'Atenció Social, 2013,2014 - Observatori de dades socioeconòmiques Xifra, Diputació de Girona - Recull de les aportacions i valoracions dels membres del grup a les diferents reunions de seguiment del Girona Actua - Enquesta del mercat de treball a Girona (ajuntament). 2012 - Informes de l'Observatori de la Joventut de Catalunya - Mapa de l'ocupació i l'atur a Catalunya – CCOO, 2014

1. Línies generals del diagnòstic previ

1. 1 - Canvis o tendències generals a nivell del sistema polític-econòmic (algunes causes)

- Procés de debilitament de la capacitat de negociació de la classe treballadora en el context de lliure mercat econòmic i de treball globalitzat, arrel, entre, d'altres qüestions, de les últimes reformes laborals de l'estat espanyol.
- Procés de debilitament dels sistemes de garantia de rendes i de certs drets laborals, en un context d'augment de la desprotecció de individus i col·lectius per part de les estructures del Estat del Benestar.
- Context de profunda crisi econòmica i financera en el context global, que ha afectat fortament a països com Espanya, com a conseqüència de la seva dependència econòmica/financera de models productius especulatiu i poc sostenibles, que fan fallida com a conseqüència de la crisi financera del crèdit.
- Primacia general del criteri economicista per sobre del retorn social, en un context general d'augment de les desigualtats socioeconòmiques.

1. 2- Efectes destacats en l'àmbit econòmic i laboral

1.2.1 - A nivell del mercat econòmic i de treball:

- Tancament o reestructuració de moltes empreses, sobretot petites i mitjanes i treball autònom en els últims anys.
- Destrucció de llocs de treball i augment important de les dificultats per accedir al mercat de treball (atur, subocupació o impossibilitat de treballar). Amb l'augment conseqüent de la pobresa econòmica en general i de situacions l'endeutament i embargament de béns de moltes famílies.
- Augment de la volatilitat i temporalitat de l'ocupació, així com la precarització de les condicions laborals (durada, jornada, retribució).
- Aparició d'una nova classe de treballadors que tot i tenir feina són pobres perquè no arriben a cobrir les

necessitats bàsiques amb el seu salari.

- Canvis en les competències i les capacitats del treballadors/es demandades pel mercat de treball. Un mercat de treball més exigent, que demanda treballadors/es polivalents, amb una elevada capacitat d'adaptació al lloc de treball i als possibles canvis que es puguin esdevenir. En aquest sentit, les empreses treballen amb previsions a mig i sobretot curt termini, atès que es mouen en entorns molt dinàmics i han de tenir capacitat de reacció.
- Revaloració dels sistemes d'intermediació gestats des dels àmbits d'intervenció privats (agències de col·locació), en detriment del sistema públic d'ocupació.
- Elevat nombre de persones a l'atur disposades a treballar a qualsevol preu, que augmenta el risc de deteriorament de les condicions generals de treball.

1.2.2 - En el marc jurídic, institucional i polític:

- Augment del dèficit fiscal de les administracions públiques (sobretot estatal i autonòmica) i davallada de la despesa i inversió pública, augmentant la desprotecció social i la dependència a la protecció existent.
- Manca de polítiques públiques actives i efectives que vetllin per la creació de llocs de treball.
- Manca d'una política industrial que aposti per fomentar i potenciar la industrialització de l'economia.
- Disminució general de drets laborals i les conseqüències d'això en la cotització en persones a l'atur de llarga durada etc. Les últimes reformes laborals no han ajudat a la creació de llocs de treball efectius que permetin accedir al mercat de treball al col·lectiu de joves i les persones més grans de 45 anys.
- Les últimes reformes laborals han promogut la desregulació de les relacions laborals i la individualització de les mateixes (abaratiment i facilitat per a l'acomiadament individual i col·lectiu, contracte per a emprenedors amb 1 any de període de prova, etc.)

1.3 - Efectes sobre determinats perfils/col·lectius de població

1.3.1 – Perfils de baixa ocupabilitat :

- Increment del nombre de joves de 16 a 18 anys sense titulació bàsica i amb competències bàsiques molt deficitàries.
- Increment de persones no ocupables i en previsió de molt difícil inserció: persones majors de 45 anys amb molt poques competències bàsiques i transversals (sobretot a nivell d'ús de noves tecnologies), i amb competències tècniques poc ajustables al mercat actual.
- Augment del risc que les persones a l'atur de més de 45 anys vegin disminuïda dràsticament la seva pensió de jubilació i fins i tot que poden quedar sense dret d'accés a pensions contributives de jubilació.

1.3.2 - Persones amb càrregues afegides:

- Majors dificultats alhora de trobar feina com a causa de les dificultats de conciliació, fet que és més freqüent en les dones i que s'agreuja quan es tracta de famílies monoparentals.
- Persones soles amb càrregues familiars

1.3.3 - Persones excloses o en risc d'exclusió social:

- Cronificació de les situacions de desprotecció dels col·lectius amb discapacitat i/o amb malaltia mental, disminució dels ajuts públics i la contractació de treball protegit en un context on s'imposen criteris i exigències de rendibilitat econòmica.
- Els Centre Especials de Treball en alguns casos han substituït els seus usuaris, que han passat de ser persones amb discapacitat que els dificultava molt l'accés al mercat ordinari, per persones amb discapacitat del 33% amb plenes capacitats de treball i que haurien de treballar al mercat ordinari.
- Cronificació de la pobresa estructural.

- Persones estrangeres en situació de *irregularitat sobrevinguda*: persones que perden els permís de residència i poden ser expulsades (i els familiars que d'elles en depenguin) quan perden el lloc de treball, i no poden demostrar sis mesos de contracte per any, en el moment de renovació dels permisos.

1.3.4 - Persones amb feina precària:

- Aparició d'una nova situació de les persones/famílies, que malgrat estar treballant amb tota normalitat, el seu nivell d'ingressos i despeses el situen en una zona de precarietat i de proximitat al llinar de pobresa.
- Persones que no poden entrar en programes del SOC perquè estan treballant jornades molt reduïdes, i per tant no estan com a "demandants d'ocupació", però la precarietat de sou fa que hagin de continuar buscant una millor ocupació.

1.3.5 - Persones provinents del sector construcció:

- Un terç de l'atur masculí prové del sector de la construcció, fet que dificulta la inserció d'aquestes persones al mercat de treball, que no pot absorbir de nou aquests actius laborals donada la crisi que pateix el sector, i que en moltes ocasions tampoc tenen les suficients competències assolides per a desenvolupar altres feines.

1.4 - Efectes i/o problemes en relació als recursos o dispositius d'inserció sociolaboral existents a Girona

1.4.1 - Dificultats afegides de persones de perfil de baixa ocupabilitat alhora de iniciar i seguir un procés de inserció:

- De mobilitat (bé per no tenir carnet de conduir, o per transport públic deficient a zones industrials perifèriques etc.)
- De comunicació (canvi freqüent de telèfons mòbils)
- No disposar de documents administratius en regla.
- Nivell formatiu molt baix o formació que no s'adequa als requeriments del mercat de treball
- No accés o accés restringit a la ciutadania

1.4.2 - Capacitat limitada de resposta dels dispositius:

- Manca d'actuacions i de programes específics per a persones de més de 45 anys
- Itineraris formatius poc innovadors i diversos i molt dependents de sectors especialitzats de baixa qualificació.
- Manca d'una oferta estable de recursos formatius durant tot l'any que permeti la incorporació en el moment de recerca o pèrdua de feina.
- Dispositius no enfocats a les persones amb alta discapacitat o amb risc d'exclusió social. Aquests dispositius necessiten més recursos i requereixen fer un seguiment a les persones més acurat al llarg del temps.

1.4.3 - Augment de la frustració i la desmotivació dels participants:

- Massificació de candidatures per accedir a molts dels llocs de treball, fet que comporta que determinats col·lectius es vegin constantment desplaçats del mercat de treball, veient-se sovint superats per a persones més preparades i amb un perfil competencial més elevat.
- Augment de ciutadans/es que passen per a diferents programes d'inserció i itineraris però que tot i així no acaben trobant feina, això els genera una situació de desmotivació.
- En aquests moments ja hi ha força persones aturades que ja han passat per diversos recursos ocupacionals sense poder accedir a una ocupació i que manifesten cansament, manca d'autoestima i indefensió apresada, entesa com la passivitat adquirida quan, després d'haver intentat solucionar un problema, aquest persisteix.

2 . Algunes propostes per a la millora

2.1 - Fomentar coordinació i treball en xarxa:

- Potenciar espais de coordinació per enfortir el treball en xarxa dels diferents serveis i recursos en formació i ocupació que s'ofereixen des dels serveis públics i privats, per evitar les duplicitats i optimitzar recursos. Implicant i coordinant tota la xarxa de recursos públics de les diferents administracions (Ajuntament, SOC, Diputació), dels diferents serveis de l'Ajuntament (SMO, Serveis Socials, Joventut, etc.) i les entitats socials de territori.
- Coordinació i aprofitament de les estructures ja existents i amb experiència en aquest àmbit (públiques i privades), evitant la duplicitat i la creació de noves estructures

2.2 - Apostar per l'impuls de polítiques i programes específics adreçats col·lectius menys ocupables :

- Apostar per programes més específics per promoure la inserció laboral de persones majors de 45 anys així com d'altres grans col·lectius d'ocupabilitat baixa.
- Reforçar recursos d'inserció específics i territorialitzats per a barris amb índexs d'atur i inactivitat més elevats (Barris Sector Est, Pont major etc.).
- Crear recursos específics per aquelles dones que tenen dificultats per accedir a una feina degut a que han de tenir cura dels seus fills i no tenen recursos econòmics per portar-los a la llar d'infants.
- Programes per a donar resposta als joves amb dèficits formatius (formació dual) i als joves ben qualificats (pràctiques laborals)

2.3 - Potenciar programes preventius per menors en edat escolar:

- Dissenyar un circuit i projectes específics pel pas de 4rt d' ESO als recursos de transició amb el món laboral, a fi d'evitar que els joves caiguin en la inactivitat i perdin els hàbits bàsics per a la formació.
- Impulsar recursos de segona oportunitat per fomentar la formació i titulació dels joves de fracàs escolar.
- Fomentar el treball amb les famílies i amb els centres educatius reglats, a fi i efecte de promoure actuacions per tal de prevenir el fracàs escolar.

2.4 - Potenciar clàusules socials a la contractació pública:

- Millorar i ampliar l'aplicació efectiva del protocol de clàusules socials (que es coneguin més en les diferents àrees ajuntament i empreses de l'Ajuntament, i s' actuï de manera transversal en aquest tema).

2.5 - Reforçar la implicació del sector empresarial ordinari i d' iniciativa social en les polítiques actives d'ocupació :

- Sensibilitzar a l'empresariat en l'oferta de llocs de treball per a les pràctiques dels cursos realitzats.
- Molts dels programes d'inserció i orientació laboral posen l'accent en l'augment de les competències ja siguin transversals o tècniques per part de la persona demandant d'ocupació a fi de poder accedir al mercat actual. Cal, però, incidir més fermament en la intermediació amb les empreses, en la prospecció, i en estimular la ocupació.

2.6 - Potenciar la millora dels programes i recursos d'ocupació a partir de iniciatives més innovadores:

- Augmentar la recerca de finançament europeu per a programes d'inserció.
- Potenciar l'estudi i l'establiment de nous models per assegurar la inserció laboral d'aquests col·lectius amb menys ocupabilitat (mitjançant, per exemple, la promoció d'empreses mixtes)
- Incorporar la perspectiva sistèmica en els recursos ocupacionals dirigits sobretot als joves, integrant els contextos relacionals en els que es mou el jove i intervenint a partir del conjunt d'interaccions dels sistemes en els quals està immers.
- Integrar en les actuacions ocupacionals l'entrenament de les habilitats emocionals i els processos de desenvolupament personal, a fi i efecte d'actuar sobre els aspectes limitadors que condicionen l'afrontament als processos de cerca de feina.